

การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี พ.ศ. 2566
ในเขตเลือกตั้งที่ 1 พื้นที่ตำบลนาโพธิ์ อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม
PUBLIC PARTICIPATION IN THE 2023 HOUSE OF REPRESENTATIVES ELECTION IN
CONSTITUENCY 1, NA PHO SUBDISTRICT, KUT RANG DISTRICT,
MAHASARAKHAM PROVINCE

พรชิตา ถิตยภัคดี¹, มณัฐชยา บรมโคตร¹, และวรวิทย์ จำลองนาค¹

Pornchita Thitpakdee¹, Manatchaya Borommakot¹, Worrawoot Jumlongnark¹

วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม¹

Coleege of Politics and Governance, Mahasarakham University¹

Email: worrawoot.j@msu.ac.th

Received: 2025-10-30; Revised: 2026-06-30; Accepted: 2026-06-30

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1.เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2. เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปีพุทธศักราช 2566 ในพื้นที่ตำบลนาโพธิ์ อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลจำนวน 5 คน ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่รัฐและประชาชนในพื้นที่ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการเลือกตั้งทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านความรู้ความเข้าใจในการใช้สิทธิเลือกตั้ง พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ไปเลือกตั้งเพราะถือเป็นหน้าที่ตามกฎหมาย แต่มีความตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิของตน (2) ด้านการติดตามข่าวสาร พบว่าประชาชนได้รับข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐและการประชาสัมพันธ์ของผู้นำท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง (3) ด้านแรงจูงใจ พบว่าการตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองขึ้นอยู่กับนโยบายพรรค ความโปร่งใสและคุณสมบัติของผู้สมัคร (4) ด้านความคาดหวัง พบว่าประชาชนคาดหวังให้รัฐบาลแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ โดยเฉพาะราคาพืชผลทางการเกษตร และค่าครองชีพที่สูงขึ้น ข้อเสนอแนะ พรรคการเมืองควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจนและปฏิบัติได้จริง พร้อมเปิดให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึงผ่านช่องทางที่หลากหลาย และส่งเสริมกลไกให้ประชาชนสามารถตรวจสอบและเสนอความคิดเห็นต่อนโยบายได้ เพื่อสร้างความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริง

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมทางการเมือง, การเลือกตั้ง, ประชาธิปไตย, ตำบลนาโพธิ์

Abstract

The objectives of this research were: 1) to examine public participation in the election of members of the House of Representatives, and 2) to propose guidelines for addressing problems related to public participation in the 2023 General Election in Na Pho Sub-district, Kut Rang District, Mahasarakham Province. A qualitative research approach was employed, using in-depth interviews with five key informants, including government officials and local residents. The data were analyzed using content analysis. The findings revealed that most citizens participated in the election across four main dimensions. First, regarding knowledge and understanding of voting rights, most citizens voted because they considered it their legal duty, while also recognizing the importance of exercising their political rights. Second, in terms of information and news monitoring, citizens regularly received election-related information from government officials and through local leaders' public relations efforts. Third, concerning motivation, voting decisions were influenced by political party policies, transparency, and candidate qualifications. Lastly, regarding expectations, citizens hoped the government would address economic issues, particularly the rising prices of agricultural products and the increasing cost of living. It is therefore recommended that political parties establish clear and practical policies, provide the public with comprehensive access to information through multiple communication channels, and create mechanisms that enable citizens to monitor, evaluate, and provide feedback on policies to promote transparency, accountability, and genuine political participation.

Keywords: Political participation, Election, Democracy, Na Pho Subdistrict

บทนำ

การเลือกตั้ง เป็นวิธีการหนึ่งที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคคลผู้ที่จะเข้าไปทำหน้าที่ใช้อำนาจอธิปไตยแทนตนถูกนำมาใช้ในหลายประเทศทั่วโลก นับว่าเป็นเงื่อนไขพื้นฐานประการสำคัญในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยซึ่งระบบหรือวิธีการในการเลือกตั้งของแต่ละประเทศก็มีความหลากหลายและแตกต่างกันออกไป ตามแต่ความต้องการความเหมาะสมกับสภาพทางการเมืองและสังคมของประเทศนั้น ๆ (Phongphaeo, 1986) ดังนั้น จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะให้ความสนใจและศึกษาว่าการเลือกตั้งมีหลักการพื้นฐานและความสำคัญอย่างไร เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการเลือกตั้งที่ถูกต้อง และนำไปสู่การปฏิบัติจริงในที่สุด อันจะเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง พร้อมทั้งส่งผลให้การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมีความเข้มแข็งและยั่งยืน

การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองที่เหมาะสมในปัจจุบัน เพราะเป็นระบอบการปกครองที่ยอมรับสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของประชาชน เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจปกครองประเทศอย่างทั่วถึง และมีกลไกที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันการผูกขาดอำนาจทางการเมืองของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง (Prechasilpakul, 2016) ระบบเลือกตั้ง คือ การแปลงคะแนนเสียงที่ได้จากการเลือกตั้งทั่วไปให้กลายเป็นที่นั่งที่ได้มาโดยพรรคการเมืองและผู้สมัคร ตัวแปรสำคัญ คือ สูตรการเลือกตั้งที่ใช้ โครงสร้างของบัตรเลือกตั้งและขนาดของเขตเลือกตั้ง การกระจายของหน่วยเลือกตั้ง การสมัครรับเลือกตั้ง การลงทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และใครเป็นผู้จัดการเลือกตั้ง (Pho-ngern, 2024)

การไปใช้สิทธิเลือกตั้งไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งระดับชาติหรือการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ถือเป็นอีกหนึ่งหน้าที่สำคัญของพลชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ในมาตรา 50 (7) ที่ได้กำหนดไว้ว่า บุคคลมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงประชามติอย่างอิสระโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (มาตรา 95) และลักษณะของบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งไว้ด้วย (มาตรา 96) (รัฐสภา) การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง เป็นวิธีหนึ่งที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่ง่ายและชัดเจนที่สุด ถือเป็นการแสดงออกถึงเจตจำนงของประชาชนในการคัดเลือกบุคคลที่จะเข้าไปทำหน้าที่และใช้อำนาจอธิปไตยแทนประชาชนทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติรวมเป็นการกำหนดทิศทางและสัญญาประชาคมสำหรับการบริหารประเทศ ซึ่งมีความสำคัญต่อกระบวนการทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย (Jirattitikarn, 2022)

ปัญหาสำคัญในกระบวนการประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นของตำบลนาโพธิ์ อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม คือการที่ประชาชนจำนวนหนึ่งยังคงขาดการเชื่อมโยงระหว่างการใช้สิทธิเพื่อทำหน้าที่ทางกฎหมายกับเสรีภาพในการกำหนดอนาคตตนเองผ่านนโยบายสาธารณะ การเลือกตั้งในพื้นที่มักถูกแทรกแซงด้วยการหลอกลวง การซื้อสิทธิขายเสียง หรือการชี้นำด้วยกลวิธีต่างๆ จากกลุ่มอิทธิพลหรือตัวแทนพรรคการเมือง ซึ่งฉวยโอกาสจากช่องว่างด้านความรู้เท่าทันทางการเมืองและประสบการณ์ของชาวบ้านในชุมชน ส่งผลให้การออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งไม่ได้เกิดจากการตัดสินใจด้วยข้อมูลและข้อเท็จจริงที่รอบด้านอย่างแท้จริง กรณีนี้จึงเป็นที่น่าสนใจว่าประชาชนในพื้นที่ตำบลนาโพธิ์ อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม นั้นมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งหรือมีการตัดสินใจในการเลือกพรรคการเมืองเข้ามาเป็นตัวแทนของประชาชนมากหรือน้อยเพียงใด โดยเหตุผลหรือปรากฏการณ์ข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับประเด็น การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี พ.ศ. 2566 ในพื้นที่ตำบลนาโพธิ์ อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ตำบลนาโพธิ์ อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม ที่มีต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปีพุทธศักราช 2566

2. เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนตำบลนาโพธิ์ อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้ใช้ทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมืองและทฤษฎีพฤติกรรมทางการเมืองเป็นกรอบแนวคิดหลัก โดยใช้ทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกรอบการอธิบายรูปแบบกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่ ตั้งแต่การลงคะแนนเสียงไปจนถึงการรวมกลุ่ม ควบคู่กับการใช้ทฤษฎีพฤติกรรมทางการเมืองเพื่ออธิบายแรงจูงใจ กระบวนการคิดและปัจจัยเชิงอุปถัมภ์ที่นำไปสู่การตัดสินใจเลือกตั้ง เพื่อให้เกิดความเข้าใจข้อเท็จจริงอย่างรอบด้านทั้งในมิติพฤติกรรมภายนอกและกลไกเชิงจิตวิทยาสังคมระดับรากฐาน จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการตัดสินใจเลือกตั้งของประชาชนในประเทศไทยเป็นประเด็นที่ได้รับการศึกษาหลากหลายมิติ การศึกษาโดย lamampai, et al. (2020) พบว่าพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนมีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้ง โดยการใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์และหลักคุณธรรมเป็นปัจจัยสำคัญในการพิจารณาข้อมูลทางการเมือง ผลการศึกษาของ Phra Samuh Jenwit, (2022) ก็สนับสนุนแนวคิดนี้ โดยพบว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนทั้งด้านการตัดสินใจ การปฏิบัติการ และการประเมินผล อยู่ในระดับมาก และแตกต่างกันตามเพศและอายุ ในขณะที่ Anchalee, et al. (2025) พบว่าการตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองของประชาชนในจังหวัดปราจีนบุรีได้รับอิทธิพลจากปัจจัยด้านผลประโยชน์ ความสัมพันธ์ส่วนตัว และคุณสมบัติของหัวหน้าคะแนน ปัจจัยทั้งหมดสามารถพยากรณ์การตัดสินใจเลือกตั้งได้ร้อยละ 71.8 การศึกษาของ Netithanakul et al. (2025) พบว่าการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง อบจ. สิงห์บุรีภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากน้อยไปมากคือ ด้านการร่วมรณรงค์ ด้านการใช้สิทธิ และด้านการรับรู้ข่าวสาร ซึ่งประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ทั้งเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพที่ต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ งานวิจัยของ Obsin (2021) ระบุว่าปัจจัยด้านจิตวิทยาการเมือง เช่น ความสนใจ พฤติกรรม และอุดมการณ์ทางการเมือง เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และเสนอว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมสามารถบูรณาการตามหลักพุทธธรรม โดยส่งเสริมการเข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือ การป้องกันบ้านเมือง และการยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย ในงานวิจัยของ Jumlongnark & Sayut (2025) พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อสิทธิทางการเมืองของพระสงฆ์อยู่ในระดับปานกลาง โดยเน้นความสำคัญของความคุ้มครองทางกฎหมายและการมีส่วนร่วมในการปกครอง โดยรวมแล้ว งานวิจัยเหล่านี้สะท้อนถึงความสำคัญของการสร้างความรู้ ความตระหนัก และการพัฒนาพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน

ระเบียบวิธีวิจัย/วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี 2566 ในตำบลนาโพธิ์ อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม โดยสังเคราะห์แนวคิดของ Anchalee et al. (2025) และ Obsin (2021) โดยแบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ (1) ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้

สิทธิเลือกตั้ง (2) การติดตามข่าวสารในการเลือกตั้ง (3) แรงจูงใจในการออกมาใช้สิทธิ และ (4) ความคาดหวังต่อผลการเลือกตั้งและนโยบายรัฐบาล

ขอบเขตพื้นที่วิจัยอยู่ในตำบลนาโพธิ์ อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม เป็นพื้นที่ชุมชนเกษตรกรรมกึ่งเมืองที่มีโครงสร้างเครือข่ายเครือญาติและระบบอุปถัมภ์ ซึ่งมักส่งผลต่อการจำกัดเสรีภาพการตัดสินใจของประชาชน จึงเหมาะสมอย่างยิ่งในการเป็นกรณีศึกษาความย้อนแย้งระหว่างพฤติกรรมการมีส่วนร่วมและเจตจำนงที่แท้จริงของผู้เลือกตั้งระดับพื้นฐาน การเก็บข้อมูลภาคสนามดำเนินการในระหว่างวันที่ 1 กันยายน – 1 ตุลาคม 2567 โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ละเอียดและรอบด้าน ผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ภาครัฐ 2 คน และประชาชนในพื้นที่ 3 คน เกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักใช้การเลือกแบบเจาะจง โดยพิจารณาจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีบทบาทสำคัญและประสบการณ์ตรง ได้แก่ เป็นเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเลือกตั้งและการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ และเป็นประชาชนในพื้นที่ที่มีประสบการณ์หรือได้รับผลกระทบโดยตรง เพื่อให้สามารถสะท้อนมุมมองที่รอบด้านและให้ข้อมูลเชิงคุณภาพได้อย่างละเอียด เครื่องมือวิจัยได้รับการออกแบบอย่างเป็นระบบ โดยจัดทำคำถามสัมภาษณ์เชิงลึกที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเปิดโอกาสให้ผู้วิจัยได้ซักถามเพิ่มเติมตามความเหมาะสม ก่อนการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ที่ศึกษาและขออนุญาตหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประสานงานกับผู้ให้ข้อมูล พร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยอย่างชัดเจน หลังสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการถอดบทสัมภาษณ์และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกอย่างเป็นระบบ เพื่อสรุปสาระสำคัญและเชื่อมโยงกับบริบทของชุมชน

กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนาในการสรุปสาระสำคัญและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล จากนั้นเชื่อมโยงประเด็นต่าง ๆ เพื่อทำความเข้าใจรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้ง นอกจากนี้ยังใช้ข้อมูลเอกสารประกอบเพื่อเชื่อมโยงเหตุผลและความสัมพันธ์ในเชิงวิเคราะห์ ช่วยให้ผลการวิจัยสะท้อนความเป็นจริงของชุมชนได้อย่างครบถ้วนและเป็นระบบการนำเสนอข้อมูลใช้การวิจัยเอกสาร วิเคราะห์บทสัมภาษณ์และสังเคราะห์ข้อมูลแล้วนำมาเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ลำดับ	รหัสผู้ให้ข้อมูล (Code)	อายุ (ปี)	อาชีพ	ตำแหน่ง/ ลักษณะงาน	รายได้ต่อเดือน (บาท)
1	A1	57	เจ้าหน้าที่ภาครัฐ	ผู้ใหญ่บ้าน	12,000
2	A2	50	เกษตรกร	—	3,000
3	A3	40	ค้าขาย	—	10,000

ลำดับ	รหัสผู้ให้ข้อมูล (Code)	อายุ (ปี)	อาชีพ	ตำแหน่ง/ ลักษณะงาน	รายได้ต่อเดือน (บาท)
4	A4	21	นักศึกษา	–	ไม่มีรายได้
5	A5	31	ข้าราชการ	นักวิชาการพัสดุ ปฏิบัติการ	17,000

อ้างอิง: รวบรวมโดยผู้วิจัย

ตารางที่ 1 พบว่าผู้ให้ข้อมูลมีความหลากหลายทั้งด้านอายุ อาชีพ และรายได้ ซึ่งสะท้อนถึงมุมมองที่หลากหลายของประชาชนในชุมชน โดยรายได้เฉลี่ยอยู่ระหว่างไม่มีรายได้ถึง 17,000 บาทต่อเดือน แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างทางเศรษฐกิจในระดับครัวเรือน กลุ่มอาชีพภาครัฐมีรายได้ค่อนข้างมั่นคง ขณะที่เกษตรกรมีรายได้ต่ำสุด สะท้อนถึงโครงสร้างเศรษฐกิจในพื้นที่ที่ยังพึ่งพาอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก

2. การมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรปีพุทธศักราช 2566 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลนาโพธิ์ อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วยการมีส่วนร่วม 4 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการมีความรู้ความเข้าใจในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าได้ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งของตนเองและประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนวัยกลางคนและผู้สูงอายุ ดังนั้น การไปเลือกตั้งจึงเป็นเพียงการไปใช้สิทธิของตนเอง ทำตามหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด จะเห็นได้จากการสัมภาษณ์

“ไปใช้สิทธิของตนเอง ไปเฉยๆ ทำตามหน้าที่” (ประชาชนผู้มีอาชีพเกษตรกร สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 กันยายน 2567 เวลา 14: 00 น.)

“ทำตามหน้าที่ ไปใช้สิทธิของตนเอง จำเป็นต้องไป” (ผู้ใหญ่บ้าน สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 กันยายน 2567 เวลา 14: 30 น.)

“ไปทำตามหน้าที่ไปใช้สิทธิ เขามีให้ไปก็ไปตามที่เขาบอก” (ชาวบ้านอาชีพค้าขาย สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 กันยายน 2567 เวลา 15: 00 น.)

“ไปใช้สิทธิของตนเอง เพื่ออนาคตของตนเอง เพื่อให้ประเทศพัฒนาไปไกลได้มากกว่านี้” (นักศึกษา สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 กันยายน 2567 เวลา 16: 00 น.)

“ทำตามหน้าที่ ใช้สิทธิเพื่ออนาคตของคนรุ่นหลัง” (นักวิชาการพัสดุปฏิบัติการ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 กันยายน 2567 เวลา 17: 00 น.)

การมีความรู้ความเข้าใจในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง คือ การที่ประชาชนรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง เข้าใจขั้นตอนการลงคะแนนและศึกษาข้อมูลนโยบายกับผู้สมัครอย่างถี่ถ้วนเพื่อให้สามารถตัดสินใจเลือกตัวแทนเข้าไปบริหารประเทศได้อย่างมีคุณภาพ เป็นรากฐานสำคัญในการสร้างระบอบประชาธิปไตยที่เข้มแข็งและโปร่งใส

ดังนั้น การที่ประชาชนส่วนใหญ่เข้าไปมีส่วนร่วมเพราะจำเป็นต้องเข้าร่วมเพราะเป็นหน้าที่ตามกฎหมายกำหนด และประชาชนในพื้นที่ตำบลนาโพธิ์ก็ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมการเลือกตั้งเป็นอย่างดีและถึงแม้ว่าจะไปเลือกตั้งเพียงเพราะทำตามหน้าที่แต่ทุกคนไปเลือกตั้งโดยอิสระ ไม่ได้ถูกบังคับให้ไปเลือกตั้งแต่อย่างใด

2.2 ด้านการติดตามข่าวสารในการเลือกตั้ง

ประชาชนในพื้นที่ตำบลนาโพธิ์ ส่วนใหญ่ มีความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งและยังมีเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้งก่อนมีการจัดการเลือกตั้งในพื้นที่ มีการจัดอบรมเกี่ยวกับเลือกตั้ง มีการจัดการประชาสัมพันธ์ ในเรื่องของการเลือกตั้งอยู่เป็นประจำและประชาชนส่วนใหญ่ก็ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ ภาครัฐเป็นอย่างดี เข้าร่วมการอบรมและฟังการประชาสัมพันธ์ของผู้ใหญ่บ้านเป็นประจำ ก่อนเลือกตั้ง ผู้ใหญ่บ้านจะใช้หอกระจายข่าวเป็นตัวกระจายหรือประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับรู้ เกี่ยวกับบัตรเลือกตั้งต่างๆ เป็นต้น

จะเห็นได้จากการสัมภาษณ์

“ทาง กกด หมู่บ้านให้ความรู้จัดอบรมให้ก่อนมีการเลือกตั้ง ผู้ใหญ่บ้านใช้หอกระจายข่าวในการให้ ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้ง” (นักศึกษา สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 กันยายน 2567 เวลา 16:00 น.)

“ทางภาครัฐได้ลงมาให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้กับชาวบ้าน” (ประชาชนผู้มีอาชีพเกษตรกร สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 กันยายน 2567 เวลา 14:00 น.)

“มี กคน. หรือเจ้าหน้าที่ภาครัฐ จัดอบรมในการเลือกตั้ง ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบัตรเลือกตั้ง อบรมเกี่ยวกับการ ไม่ซื้อสิทธิขายเสียงภายในตำบล ผู้ใหญ่บ้านมีการให้ข้อมูลผ่านการประชาสัมพันธ์หรือผ่านหอกระจายข่าว หมู่บ้าน และข้อมูลได้มากจากทางอำเภอ สร้างหมู่บ้านประชาธิปไตย” (ผู้ใหญ่บ้าน สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 กันยายน 2567 เวลา 14:30 น.)

การติดตามข่าวสารเลือกตั้งเป็นการที่ประชาชนเกาะติดข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้งอย่างต่อเนื่องทั้ง นโยบายพรรคและประวัติผู้สมัคร พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องจากแหล่งข่าวที่น่าเชื่อถือเพื่อให้รู้เท่าทัน สถานการณ์ ลดการถูกครอบงำด้วยข่าวปลอมและช่วยให้สามารถตัดสินใจเข้าคูหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและ รอบด้าน ดังนั้น ประชาชนในพื้นที่ตำบลนาโพธิ์มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการเลือกตั้ง จากบทสัมภาษณ์ ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เพิกเฉยในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง

2.3 ด้านแรงจูงใจในการเลือกตั้ง

ผู้ให้ข้อมูลบางคนให้ความเห็นว่าพวกเขาเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากนโยบายพรรค การตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองของประชาชนในพื้นที่ ดูจากนโยบายพรรคเป็นส่วนใหญ่ นโยบายพรรค ที่พรรคแต่ละพรรคได้หาเสียงเอาไว้ในช่วงการหาเสียง เนื่องจากนโยบายพรรคเป็นแนวทางในการทำให้ ประเทศดีขึ้นได้ เศรษฐกิจดีขึ้นได้ ดังนั้นนโยบายพรรคจึงเป็นแนวทางแรกในการตัดสินใจเลือกพรรคการเมือง พรรคหนึ่งเข้ามาเป็นตัวแทนในการบริหารประเทศแทนตนเอง

“ตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองนี้เพราะนโยบายของพรรคน่าสนใจและดึงดูดคิดว่านโยบายนี้จะทำให้ความเป็นอยู่ของเราดีขึ้น” (ประชาชนผู้มีอาชีพเกษตรกร สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 กันยายน 2567 เวลา 14:00 น.)

ส่วนบางคนก็ให้ความเห็นว่าเลือกจากคุณสมบัติของผู้สมัคร เนื่องจากมีผู้สมัครหลายคนจึงทำให้การตัดสินใจเลือกตัวแทนในการเข้าไปบริหารประเทศ ตัวแทนจำเป็นต้องมีคุณสมบัติมีความเป็นผู้นำที่ดี เช่น เป็นนักเจรจาหรือเป็นตัวแทนของประชาชนในทุกสถานการณ์ ประชาชนสามารถตรวจสอบความโปร่งใสของผู้สมัครได้ ไม่มีประวัติการก่ออาชญากรรมหรือทำการทุจริตมาก่อน มีการบริหารงานที่ดีจะต้องเป็นผู้นำที่ประชาชนให้ความเชื่อถือได้และจะฟื้นฟูหรือพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่หรือประเทศไทยได้และผู้สมัครจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในการบริหารประเทศหรือมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจการเมืองเป็นอย่างดี

“ดูความน่าเชื่อถือ ดูจากประวัติหรือข้อมูลต่างๆของตัวพรรคการเมืองและบุคคลที่สมัคร และที่ขาดไม่ได้เลยคือ นโยบายของพรรคในการจะเข้ามาบริหารประเทศ” (ผู้ใหญ่บ้าน สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 กันยายน 2567 เวลา 14: 30 น.)

“ชอบในพรรคการเมืองนี้และนโยบายพรรคนี้ตรงตามที่ต้องการพอดี” (ชาวบ้านอาชีพค้าขาย สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 กันยายน 2567 เวลา 15: 00 น.)

ผู้ให้ข้อมูลบางคนก็ให้ความสำคัญกับความโปร่งใสของพรรคการเมือง จะต้องไม่มีการซื้อสิทธิขายเสียงในพรรคและการกระทำของผู้สมัครของพรรคจำเป็นต้องไม่มีประวัติเสื่อมเสียหรือมีประวัติการติดคุกมาก่อนลงสมัครและจะต้องสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนได้ว่าจะไม่เกิดการทุจริต ประชาชนสามารถตรวจสอบข้อมูลของพรรคการเมืองได้โดยสมาชิกพรรคทุกคนต้องเปิดเผยข้อมูลให้ประชาชนได้รับรู้ถึงความโปร่งใสของผู้สมัครและพรรคการเมืองได้จะเห็นได้จากการสัมภาษณ์

“ดูจากความซื่อตรงและนโยบายตอบสนองความต้องการของเราเพื่ออนาคตของเรา” (นักศึกษา สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 กันยายน 2567 เวลา 16: 00 น.)

แรงจูงใจในการเลือกตั้งเป็นสิ่งที่ผลักดันทำให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิ์ เช่น ความต้องการเห็นการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ความศรัทธาในตัวผู้นำหรือนโยบายพรรค รวมถึงสำนึกหน้าที่พลเมืองที่ประชาชนต้องการมีส่วนร่วมกำหนดอนาคตของประเทศ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของตนเองและส่วนรวมให้ดีขึ้น ดังนั้น ประชาชนในพื้นที่ตำบลนาโพธิ์ส่วนใหญ่เลือกผู้สมัครจากนโยบายเป็นสิ่งสำคัญ เพราะนโยบายจะเป็นตัวบ่งบอกในการบริหารประเทศของแต่ละพรรคการเมือง ถ้านโยบายดีตอบสนองความต้องการของประชาชนก็จะถูกมองเป็นอันดับแรกซึ่งนโยบายเป็นตัวชี้ว่าเศรษฐกิจต่อจากการบริหารงานของพรรคจะทำให้เศรษฐกิจจะดีขึ้นและเพราะส่วนใหญ่คนในพื้นที่ตำบลนาโพธิ์เป็นเกษตรกรจึงมองไปที่นโยบายที่เอื้อต่อการทำเกษตรกรรม พืชไร่ พืชสวน ขาวนา หรือการทำเงินจากแปลงเกษตรกรรม แต่ยังคงความเป็นตำบลที่ไม่ซื้อสิทธิขายเสียงในพื้นที่เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นว่าการซื้อสิทธิขายเสียงไม่ได้ส่งผลให้ประเทศพัฒนาขึ้นและคุณสมบัติของผู้สมัครที่ทำให้ประชาชนในพื้นที่ตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองเข้ามา

บริหารประเทศก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่ง เพราะว่า ตัวของสมัครเองก็มีความสามารถแต่ละด้านที่แตกต่างกันไป อยู่ที่ว่าประชาชนจะสนใจผู้สมัครคนใดเข้ามาทำงานแทนประชาชน

2.4 ความคาดหวังกับการเลือกตั้ง

ประชาชนอยากให้ราคาสินค้าเกษตรไม่ว่าจะเป็น ราคาของข้าว อ้อย ให้เพิ่มมูลค่าขึ้น เพื่อเป็นแหล่ง รายได้เสริมของประชาชนอีกแหล่งหนึ่งในการทำมาหากินและลดราคาของสินค้าอุปโภคบริโภค

“คาดหวังว่ารัฐบาลจะทำตามนโยบายของรัฐที่ให้ไว้ตอนหาเสียง” (ประชาชนผู้มีอาชีพเกษตรกร สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 กันยายน 2567 เวลา 14: 00 น.)

การเลือกตั้ง ทุกพรรคมีนโยบายที่คล้ายคลึงกันทำให้ประชาชนในพื้นที่คิดว่าไม่ว่าพรรคไหน ได้เป็นนายกดีทั้งนั้น ดังนั้นความคาดหวังของประชาชนส่วนใหญ่จึงเน้นไปทางเศรษฐกิจทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นในส่วนเศรษฐกิจภาคเกษตรกรรมคาดหวังว่าราคาข้าวต้องมีราคาที่สูงมากขึ้น เนื่องจากต้นทุน ในการผลิตนั้นสูงขึ้นแต่ราคาข้าวในปัจจุบันนั้นมีราคาต่ำเกินไปทำให้ประชาชนในพื้นที่ขาดทุน ราคา มันสำปะหลัง ราคายางพารา ราคาอ้อย หรือพืชเกษตร ประชาชนคาดหวังว่ารัฐบาลจะปรับราคาขึ้นหลังจาก ราคาพืชเกษตรราคาต่ำในปัจจุบัน ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่เป็นผู้ที่ทำเกษตรหรือเป็นเกษตรกรทั้งนั้น จึงคาดหวังไว้มากว่ารัฐบาลจะสนใจ เกษตรกร แต่ชาวไร่ชาวนาสวนชาวนามากยิ่งขึ้น

“อยู่ดีกินดี ประชาชนไม่อยากจนไม่ตกต่ำ ราคามันสำปะหลัง ราคาข้าวสินค้าทางการเกษตรมีราคาที่สูงขึ้น ราคาปุ๋ยไม่แพง ค่าครองชีพไม่สูง” (ผู้ใหญ่บ้าน สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 กันยายน 2567 เวลา 14: 30 น.)

ปัญหาค่าครองชีพ ประชาชนคาดหวังว่ารัฐบาลจะสามารถควบคุมค่าของอุปโภคบริโภคให้ไม่สูงจนเกินไป ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงสินค้าได้และมีรายได้ที่เพียงพอต่อการใช้ชีวิตประจำวัน ควรมีการจัดสรรค่าครองชีพให้กับประชาชนอย่างเหมาะสม จะเห็นได้จากการสัมภาษณ์

“หวังว่าพรรคการเมืองจะทำให้ประเทศไทยพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจหรือสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนในประเทศให้ดีขึ้น เพื่ออนาคตของคนรุ่นใหม่ด้วย” (นักศึกษา สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 กันยายน 2567 เวลา 16: 00 น.)

ความคาดหวังกับการเลือกตั้งเป็นความหวังของประชาชนที่จะได้ผู้นำที่ซื่อสัตย์และนโยบายที่ใช้ได้จริง เพื่อเข้ามาแก้ปัญหาเศรษฐกิจพัฒนาคุณภาพชีวิตและสร้างสังคมที่เท่าเทียม พลิกโฉมประเทศให้ก้าวหน้า และมีความมั่นคงยิ่งขึ้น ดังนั้น ประชาชนในพื้นที่ตำบลนาโพธิ์ส่วนใหญ่คาดหวังไปว่าการเลือกผู้แทนราษฎร จะเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจบ้านเมืองให้ดีขึ้นทุกภาคส่วนหรือที่เน้นเป็นส่วนใหญ่ คือ ภาคเกษตรกรรมเพราะ ประชาชนในพื้นที่เป็นชาวนาหรือเป็นเกษตรกร ชาวนาจึงหวังว่าจะมีอยู่มีกินสินค้าทางการเกษตรมีราคาสูงขึ้นจากเดิมและรายรับรายจ่ายควรจะเพียงพอต่อการใช้ชีวิตประจำวันและคาดหวังว่ารัฐบาลจะมองเห็น เศรษฐกิจภาคเกษตรกรรมมากขึ้นกว่าเดิม

3. เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

จากผลการสัมภาษณ์พบว่า ประชาชนในพื้นที่ตำบลนาโพธิ์มีความคาดหวังให้รัฐบาลดำเนินนโยบายตามที่พรรคการเมืองได้หาเสียงไว้ โดยเฉพาะนโยบายที่สามารถสร้างประโยชน์ต่อประชาชนอย่างแท้จริง ดังเช่นที่ผู้ใหญ่บ้าน ได้กล่าวว่า

“ต้องการให้รัฐบาลทำตามนโยบายของพรรคและทำให้เกิดประโยชน์กับประชาชนมากที่สุด” (สัมภาษณ์วันที่ 7 กันยายน 2567 เวลา 14.30 น.)

ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าประชาชนต้องการเห็นผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมจากนโยบาย ไม่ใช่เพียงคำสัญญาในการหาเสียงเท่านั้น นอกจากนี้ นักศึกษาท่านหนึ่ง ยังเสนอแนะเพิ่มเติมว่า

“การเลือกตั้งที่โปร่งใสทั่วประเทศ ประชาชนตรวจสอบข้อมูลได้ ไม่ซื้อสิทธิขายเสียงทั้งประเทศ สร้างประชาธิปไตยจริง ไม่มีบัตรเงิน” (สัมภาษณ์วันที่ 7 กันยายน 2567 เวลา 16.00 น.)

ความเห็นดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงความต้องการให้กระบวนการเลือกตั้งมีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในระบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม ประชาชนส่วนใหญ่ในตำบลนาโพธิ์ ยังคงมองว่าการเลือกตั้งเป็นเพียงการแสดงสิทธิ์ในการลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครที่ตนชื่นชอบ มากกว่าจะมองเห็นความเชื่อมโยงระหว่างการเลือกตั้งกับผลประโยชน์โดยตรงที่ตนจะได้รับ ความเข้าใจที่เกี่ยวกับความสำคัญของการเลือกตั้งยังคงอยู่ในระดับจำกัด ดังนั้น ภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงพรรคการเมือง ควรมีบทบาทเชิงรุกมากขึ้นในการสร้างความเข้าใจให้กับประชาชน โดยการลงพื้นที่พูดคุย พบปะ และมีส่วนร่วมกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความไว้วางใจและความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมในกระบวนการประชาธิปไตย การเข้าใจวิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่นของประชาชนจะช่วยให้พรรคการเมืองสามารถสื่อสารและดำเนินนโยบายได้ตรงตามความต้องการของประชาชนมากขึ้น อันจะส่งผลให้การเลือกตั้งในอนาคตเป็นไปด้วยความตระหนักรู้และมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางมากขึ้น

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี 2566

การมีส่วนร่วมในการใช้สิทธิเลือกตั้ง ส.ส.	ประเด็นจากข้อมูลสัมภาษณ์	การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ	สรุปสาระสำคัญ
1. ความรู้ความเข้าใจในการใช้สิทธิ	“ไปใช้สิทธิของตนเองทำตามหน้าที่”	ประชาชนเห็นว่าการเลือกตั้งเป็นหน้าที่ทางกฎหมาย มากกว่าการมีส่วนร่วมเชิงอุดมการณ์	การมีส่วนร่วมเกิดจากความตระหนักในหน้าที่มากกว่าความตระหนักทางการเมือง
2. การติดตามข่าวสาร	“ผู้ใหญ่บ้านใช้หอกระจายข่าวให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้ง”	การสื่อสารของรัฐและผู้นำชุมชนมีบทบาท	การมีส่วนร่วมเพิ่มขึ้นจากการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ที่เข้าถึง

การมีส่วนร่วมในการใช้ สิทธิเลือกตั้ง ส.ส.	ประเด็นจากข้อมูล สัมภาษณ์	การวิเคราะห์เชิง คุณภาพ	สรุปสาระสำคัญ
		สำคัญในการเผยแพร่ ความรู้	
3. แรงจูงใจในการ เลือกตั้ง	“เลือกพรรคจาก นโยบายและความ โปร่งใส”	นโยบายพรรคและ คุณสมบัติผู้สมัครเป็น ปัจจัยหลักในการ ตัดสินใจ	ประชาชนใช้เหตุผลทาง เศรษฐกิจและคุณธรรม เป็นเกณฑ์เลือกตั้ง
4. ความคาดหวัง	“อยากให้รัฐบาล แก้ปัญหาเศรษฐกิจ ราคาพืชผลสูงขึ้น”	ความคาดหวังมุ่งไปที่ เศรษฐกิจและคุณภาพ ชีวิต โดยเฉพาะในภาค เกษตร	สะท้อนความต้องการเชิง เศรษฐกิจมากกว่า การเมือง
5. ข้อเสนอแนะ	“ต้องการให้การเลือกตั้ง โปร่งใส ตรวจสอบได้”	ประชาชนต้องการระบบ เลือกตั้งที่โปร่งใสและ ตรวจสอบได้	แสดงถึงความตระหนัก ในประชาธิปไตยและ ความคาดหวังต่อรัฐ

อ้างอิง: วิเคราะห์ข้อมูลโดยผู้วิจัย

จากตารางที่ 2 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพพบว่า ประชาชนในตำบลนาโพธิ์มีการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับดี โดยมีแรงจูงใจหลักจากนโยบายพรรค ความโปร่งใสของการเลือกตั้ง และผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่คาดว่าจะได้รับ ขณะเดียวกัน ภาครัฐและผู้นำท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการให้ข้อมูลและสร้างการรับรู้ ส่งผลให้ประชาชนเกิดการมีส่วนร่วมอย่างสมัครใจมากขึ้น แม้แรงจูงใจส่วนใหญ่ยังมาจากความรู้สึกทำตามหน้าที่แต่สะท้อนถึงการตื่นตัวทางการเมืองที่ค่อย ๆ เติบโตในระดับชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรปีพุทธศักราช 2566 ของประชาชนในพื้นที่ตำบลนาโพธิ์ อำเภอกุตรัง จังหวัดมหาสารคาม สามารถอภิปรายได้ตามประเด็นหลักทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความรู้ความเข้าใจในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าประชาชนในตำบลนาโพธิ์ส่วนใหญ่มีการไปใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างต่อเนื่อง โดยมองว่าการเลือกตั้งเป็น “หน้าที่” ตามที่กฎหมายกำหนด มากกว่าการตระหนักถึงความสำคัญเชิงลึกของสิทธิทางการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Verba & Nie (1972) ที่ชี้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในบางพื้นที่มักอยู่ในลักษณะการปฏิบัติตามหน้าที่มากกว่าการมีแรงจูงใจทางอุดมการณ์หรือความเชื่อทางการเมือง แม้ว่าการไปใช้สิทธิจะมาจากความจำเป็นตามหน้าที่ แต่การที่ประชาชนเข้าร่วม

โดยสมัครใจและไม่ถูกบังคับ แสดงให้เห็นถึงระดับความตระหนักรู้ในสิทธิและความเป็นพลเมืองในระดับพื้นฐาน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างรากฐานของประชาธิปไตยในระดับชุมชน

ผู้วิจัยเห็นว่าช่องว่างสำคัญทางความคิดของประชาชนเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ในกระบวนการประชาธิปไตย โดยส่วนใหญ่ยังคงลดทอนความหมายของการเลือกตั้งให้เหลือเพียงพฤติกรรมการเข้าคูหาเพื่อกาคะแนนเสียงตามหน้าที่เป็นครั้งคราวเท่านั้น โดยขาดการเชื่อมโยงเชิงสถาบันว่าคะแนนเสียงเหล่านั้นแปรเปลี่ยนไปสู่นโยบายสาธารณะและการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในระยะยาวได้อย่างไร ปรากฏการณ์นี้ตอกย้ำว่าลำพังเพียงการมีส่วนร่วมเชิงรูปแบบยังไม่เพียงพอ หากแต่ความจำเป็นเร่งด่วน คือ การยกระดับความรู้เท่าทันทางการเมืองเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการตัดสินใจของประชาชนให้ตระหนักว่าการเลือกตั้งคือเครื่องมือเชิงอำนาจในการส่งผ่านเจตจำนงร่วมและเป็นจุดเริ่มต้นของการกำหนดทิศทาง ตลอดจนการตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินในอนาคต

2. ด้านการติดตามข่าวสารในการเลือกตั้ง

ผลการศึกษาพบว่าประชาชนในพื้นที่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้งจากหลายช่องทาง โดยเฉพาะจากหน่วยงานภาครัฐ เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น และผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น หอกระจายข่าว การจัดอบรมให้ความรู้ และการประชาสัมพันธ์ในหมู่บ้าน การเข้าถึงข้อมูลอย่างทั่วถึงนี้ทำให้ประชาชนมีความเข้าใจในขั้นตอนการเลือกตั้งและข้อควรระวัง เช่น การป้องกันการซื้อสิทธิขายเสียง หรือการใช้บัตรเลือกตั้งอย่างถูกต้อง

ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ McQuail (2010) ที่กล่าวถึงบทบาทของสื่อมวลชนและการสื่อสารชุมชนว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความรู้และกระตุ้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย ทั้งยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Election Commission of Thailand (2023) ที่ระบุว่าการให้ความรู้แก่ประชาชนก่อนการเลือกตั้งมีส่วนช่วยลดจำนวนบัตรเสียและเพิ่มสัดส่วนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าการมีระบบการสื่อสารภาครัฐที่เข้าถึงง่ายและสม่ำเสมอจึงเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมความเข้าใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมอย่างมีคุณภาพของประชาชนในพื้นที่ชนบท

3. ด้านแรงจูงใจในการเลือกตั้ง

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ พบว่าประชาชนในตำบลนาโพธิ์ตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองหรือผู้สมัครโดยพิจารณาจากนโยบายพรรคเป็นหลัก ซึ่งส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจ การยกระดับคุณภาพชีวิต และการสนับสนุนภาคเกษตรกรรม เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่มีอาชีพเกษตรกร ความต้องการทางเศรษฐกิจจึงเป็นปัจจัยหลักในการตัดสินใจเลือกผู้แทนทางการเมือง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Downs (1957) ในทฤษฎีการเลือกอย่างมีเหตุผล (Rational Choice Theory) ที่อธิบายว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งมักจะตัดสินใจโดยพิจารณาจากผลประโยชน์ที่ตนจะได้รับจากนโยบายของพรรค

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่ายังมีประชาชนบางส่วนที่ให้ความสำคัญกับคุณสมบัติของผู้สมัคร เช่น ความซื่อสัตย์ ความสามารถในการบริหารงาน และความโปร่งใสในการทำงาน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มของการเลือกตั้งเชิงคุณค่า (Value-based Voting) ที่ประชาชนตัดสินใจบนพื้นฐานของจริยธรรม

และความเชื่อมั่นในตัวบุคคล มากกว่าการพิจารณาเพียงผลประโยชน์ส่วนตน ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าประชาชนในตำบลนาโพธิ์มีการพัฒนาความคิดทางการเมืองในระดับหนึ่ง โดยเริ่มมองว่าความซื่อสัตย์และนโยบายที่ชัดเจนเป็นปัจจัยสำคัญในการเลือกผู้แทนราษฎร

4. ด้านความคาดหวังต่อการเลือกตั้ง

ประชาชนในพื้นที่ที่มีความคาดหวังต่อรัฐบาลและพรรคการเมืองในด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก โดยเฉพาะการยกระดับราคาพืชผลทางการเกษตร เช่น ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง และยางพารา ซึ่งเป็นรายได้หลักของครัวเรือนในชุมชน รวมทั้งคาดหวังให้รัฐบาลสามารถควบคุมค่าครองชีพและราคาสินค้าอุปโภคบริโภคให้เหมาะสมกับรายได้ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Maslow (1943) ในเรื่องลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ ที่ชี้ว่าความต้องการทางเศรษฐกิจและความมั่นคงทางชีวิตเป็นพื้นฐานสำคัญก่อนที่ประชาชนจะให้ความสำคัญกับเรื่องการเมืองหรืออุดมการณ์

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังมองเห็นว่าประชาชนยังแสดงความหวังให้รัฐบาลบริหารประเทศด้วยความโปร่งใสและมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนรุ่นใหม่ ซึ่งแสดงถึงความตระหนักรู้และความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตยในระดับหนึ่ง แม้ประชาชนส่วนใหญ่จะไม่ได้คาดหวังว่าพรรคการเมืองใดจะเป็นรัฐบาล แต่ต่างต้องการเห็นการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้มั่นคงและยั่งยืน โดยเฉพาะการพัฒนาในภาคเกษตรกรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Sustainable Development Goals (SDGs) เป้าหมายที่ 1 และ 8 ที่มุ่งเน้นการขจัดความยากจนและส่งเสริมเศรษฐกิจที่เติบโตอย่างยั่งยืน

สรุปองค์ความรู้

องค์ความรู้/นวัตกรรมจากการวิจัย งานวิจัยพบว่าประชาชนส่วนใหญ่ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งด้วยความรู้สึกว่าการเลือกตั้งเป็นหน้าที่มากกว่าการตระหนักถึงความสำคัญทางการเมือง จึงชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการส่งเสริม “ความสำนึกทางการเมือง” เพื่อให้เข้าใจบทบาทของตนในระบอบประชาธิปไตย อีกทั้งยังพบว่าการสื่อสารจากภาครัฐและสื่อชุมชนมีบทบาทสำคัญในการสร้างความเข้าใจและกระตุ้นการมีส่วนร่วมซึ่งสามารถพัฒนาเป็นนวัตกรรมการสื่อสารทางการเมืองในพื้นที่ชนบทได้ นอกจากนี้ ประชาชนส่วนใหญ่ตัดสินใจเลือกตั้งโดยพิจารณาจากนโยบายทางเศรษฐกิจและคุณสมบัติของผู้สมัคร ซึ่งสะท้อนแนวโน้มของการตัดสินใจเลือกตั้งเชิงเหตุผลและเชิงคุณค่า ส่วนความคาดหวังหลักของประชาชนมุ่งไปที่การพัฒนาเศรษฐกิจการยกระดับรายได้ภาคเกษตร และความโปร่งใสของรัฐบาล ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ที่มุ่งขจัดความยากจนและส่งเสริมเศรษฐกิจที่เติบโตอย่างมั่นคง

การถ่ายทอดและนำไปใช้ประโยชน์ องค์ความรู้จากการวิจัยนี้สามารถนำไปพัฒนาเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ทางการเมืองแบบชุมชน การสื่อสารทางการเมืองเชิงพื้นที่ และโครงการเสริมสร้างพลเมืองคุณภาพเพื่อใช้ในการวางแผนนโยบายและกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมือง

Made with Napkin

แผนภาพที่ 1 แสดงองค์ความรู้จากการวิจัยและนวัตกรรมในการวิจัย

แหล่งที่มา: รูปภาพนี้ถูกสร้างมาจากเว็บไซต์ app.napkin.ai

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 พรการการเมืองควรกำหนดนโยบายที่มีความชัดเจน เป็นรูปธรรม และสามารถปฏิบัติได้จริง เพื่อให้ประชาชนเข้าใจแนวทางการดำเนินงานและใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกอย่างมีเหตุผล

1.2 พรการการเมืองควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง ผ่านช่องทางที่หลากหลาย เช่น สื่อสังคมออนไลน์ การลงพื้นที่พบประชาชน หรือการจัดเวทีสาธารณะ เพื่อให้เกิดการสื่อสารสองทางที่มีประสิทธิภาพ

1.3 ควรส่งเสริมกลไกที่ให้ประชาชนสามารถตรวจสอบนโยบายของพรการเมือง และเสนอความคิดเห็นได้ เพื่อสร้างความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรเพิ่มระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งและครอบคลุมมากขึ้น

2.2 ควรสร้างความคุ้นเคยและความไว้วางใจกับประชาชนในพื้นที่ก่อนการเก็บข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนความเป็นจริงของชุมชน

2.3 ควรประสานและสอบถามข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือหน่วยงานราชการในพื้นที่เพื่อเสริมความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล

เอกสารอ้างอิง (References)

- Anchalee, S., Pho-ngern, T., & Sujittanarak, W. (2025). Decision-making of citizens in Prachinburi Province in choosing political parties during the general election. *Journal of Modern Academic Promotion and Development*, 3(2), 630–650.
- Downs, A. (1957). *An economic theory of democracy*. Harper & Row.
- Election Commission of Thailand. (2023). *Report on the 2023 members of the House of Representatives election results*.
- Iamampai, R., Isaradech, T., & Suyaprom, S. (2020). A model for developing citizens' political behavior affecting their decision-making in general elections. *Sirindhorn Parithat Journal*, 22(2), 193–204.
- Jirattitikarn, S. (2022). Promoting democratic political culture among citizens. *Journal of Educational Management and Research Innovation*, 4(2), 1–12.
- Jumlongnark, W., & Sayut, P. (2025). Public opinion on monks' voting rights in the election of members of parliament in Village No. 1, Kaedam Subdistrict, Kaedam District, Maha Sarakham Province. *Journal of Law and Political Affairs*, 3(1), 16–30.
- Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological Review*, 50(4), 370–396. <https://doi.org/10.1037/h0054346>
- McQuail, D. (2010). *McQuail's mass communication theory* (6th ed.). Sage Publications.
- Netithanakul, A., Chimklai, N., Lamtan, R., & Detdecha, O. (2025). Participation in elections of the Provincial Administrative Organization: A case study of Singburi Province. *Journal of Social Science Development*, 8(8), 209–219.
- Obsin, S. (2021). Developing citizens' political participation in general elections in the lower northern provinces. *Journal of Nakhon Lampang Buddhist College*, 10(2), 165–175.
- Pho-ngern, T. (2024). Thailand's new era of political innovation: An analytical study based on the 2023 general election results. *Journal of Political Science and Public Administration*, 6(1), 168–184.
- Phongphaeo, P. (1986). Voting behavior. *Social Journal*, 23(2), 1–34.
- Phra Samuh Jenwit, T. (2022). Political participation of citizens affecting voting behavior in the general election on March 24, 2019, in Bueng Kan Province. *Setthawit Parithat Journal*, 2(3), 1–12.
- Prechasilpakul, S. (2016). *Thai political culture and citizens' voting behavior*. Chulalongkorn University Press.

Verba, S., & Nie, N. H. (1972). *Participation in America: Political democracy and social equality*. Harper & Row.